Pohjavesien pilaantumisella voi olla vakavia seurauksia

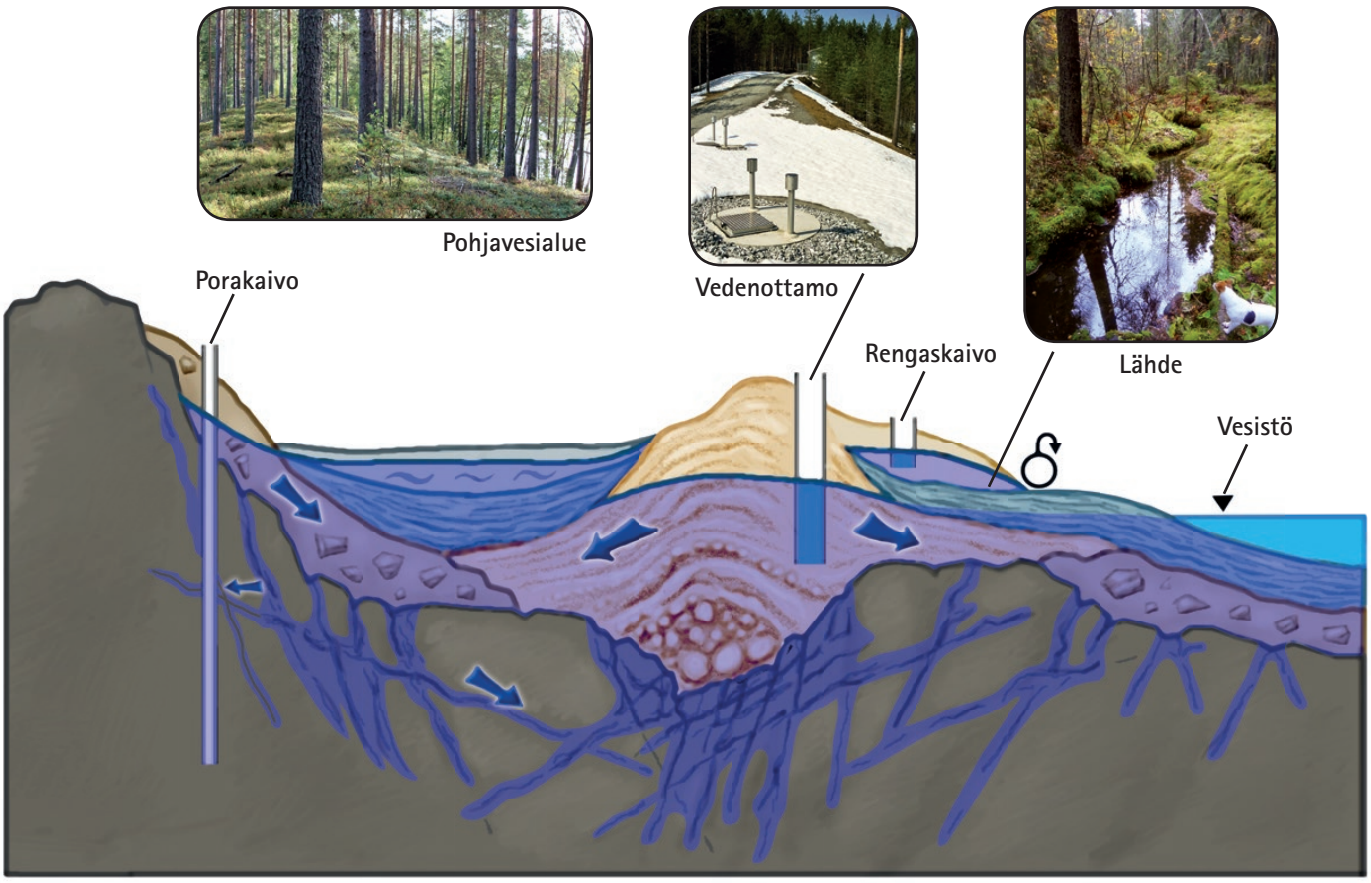
Tarkkana siellä pohjavesialueella!

Pohjavesi on juomavettämme

Pohjavettä muodostuu sade- ja sulamisvesien imeytyessä maakerroksiin. Se on vettä, joka täyttää avoimen huokostilan maaperässä ja raot kallioperässä. Pohjavettä esiintyy maan uumenissa lähes kaikkialla. Vedenhankinnan kannalta merkittävimmät pohjavesivarastot on luokiteltu pohjavesialueiksi.

Suomessa vesilaitosten jakamasta talousvedestä yli 60 % on pohjavettä tai tekopohjavettä. Lisäksi haja-asutusalueella on laajalti käytössä yksityisiä talousvesikaivoja. Pohjavesiä on suojeltava, jotta meillä on käytössä hyvälaatuista juomavettä nyt ja tulevaisuudessa. Purkautuva pohjavesi vaikuttaa myös virtavesien, järvien ja lähteiden tilaan.

Kuva: GTK, Pohjaveden esiintyminen, piirros Harri Kutvonen Valokuvat: Anne Petäjä-Ronkainen

Kallioperä
Moreeni
Jäätikköjokikerrostuma (Harju)
Rantakerrostuma
Savi
Turve
Pohjaveden pinta
Veden virtaussuunta
Lähde

Laki kieltää pohjaveden pilaamisen

Ympäristönsuojelulaki kieltää pohjaveden pilaamisen. Pilaamiskiellon mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa käsitellä siten, että pohjaveden laatu voi muuttua terveydelle haitalliseksi. Se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden. Likaavat aineet voivat levitä pohjaveden mukana laajalle alueelle. Pilaantuneen pohjaveden puhdistaminen on vaikeaa, hidasta ja kallista.

Pohjavesien suojelussa sovelletaan myös muita lakeja ja kuntien määräyksiä.

Pidä oma tonttisi puhtaana

Noudata öljytuotteiden ja muiden palavien nesteiden varastoinnissa vaarallisia kemikaaleja koskevan asetuksen määräyksiä. Asuinhuoneistojen sisätiloissa saa säilyttää enintään 25 litraa ja varastossa enintään 50 litraa palavia nesteitä.

Monet kasvinsuojeluaineet ovat maassa helposti kulkeutuvia ja erittäin hitaasti hajoavia. Siksi niiden käyttöä pohjavesialueilla on rajoitettu tai kokonaan kielletty. Harkitse tarkkaan kasvinsuojeluaineiden käyttötarve! Tarkista kasvinsuojeluaineen käyttökielto tai -rajoitus tuotteen myyntipäällyksen tekstistä. Jätä kaivojen ja lähteiden ympärille kasvinsuojeluaineella käsittelemätön suojavyöhyke.

Autojen ja koneiden pesun ja huollon yhteydessä pesuaineita ja muita kemikaaleja huuhtoutuu maaperään. Ne sisältävät veteen liukenevia yhdisteitä, jotka voivat kulkeutua maan pinnalta syvempiin maakerroksiin ja pohjaveteen asti. Käytä pohjavesialueella pesupaikkoja, joissa pesuvedet johdetaan hiekan- ja öljynerottimen kautta jätevesiviemäriin.

Vältä jätteiden ja romujen varastointia asuinkiinteistöllä. Niistä voi aiheutua haitallisten aineiden vuotoja maaperään. Säilytä nestemäiset jätteet niille tarkoitetuissa tiiviisti suljetuissa astioissa ja sijoita astiat tiivispohjaiselle alustalle.

Oman talousvesikaivosi kunnossapidolla ja jätevesiesi asianmukaisella käsittelyllä turvaat hyvälaatuisen juomaveden. Kaivon kuntoa ja suojausrakenteiden tiiviyttä kannattaa tarkkailla säännöllisesti. Johda sade- ja sulamisvedet poispäin kaivosta.

Kiinteistökohtaisten jätevesien käsittelyvaatimukset ovat yleensä pohjavesialueilla muita alueita tiukemmat. Tarkista vaatimukset kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä.

Ole valppaana myös pihapiirin ulkopuolella

Luonnossa pohjavesialueen voi havaita hiekka- ja soraker-rosten muodostamina harjuina ja mäntykankaina. Pohja-vesialueet ja pohjavedenottamon suoja-alueet on usein merkitty maastoon kylteillä. Kun toimit pohjavesialueella, varmista, että terveydelle haitallisia aineita ei pääse vuota-maan maaperään. Onnettomuus- ja vahinkotilanteissa pyri rajoittamaan vahinkoa ja ilmoita havaitsemastasi vuodosta viipymättä hätäkeskukseen (112) ja kunnan ympäristönsuo-jeluviranomaiselle.

Entiset hiekan- ja soranottoalueet ovat erityisen haa-voittuvia, koska niillä pohjavettä suojaava maakerros ja kasvillisuus puuttuvat. Jos havaitset maastossa jätteitä, nestetynnyreitä tai -kanistereita, autonromuja, jälkiä moot-toriajoneuvojen huollosta jne., ilmoita asiasta kunnan ym-päristönsuojeluviranomaiselle.

Valokuva: Jari Rintala

Lisätietoa

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta tai ELY-keskuksesta voit kysyä lisätietoa pohjavesialueesta ja siitä, onko pohjavesialueelle laadittu suojelusuunnitelma. Suojelusuunnitelma sisältää ehdotuksia siitä, miten alueen toimijat voivat varmistaa, että pohjaveden laatu säilyy hyvänä. Ympäristönsuojeluviranomaisilta tai vesihuoltolaitokselta voit selvittää, onko pohjavesialueella sijaitsevalle pohjavedenottamolle vahvistettu suoja-alue, ja mitkä toimet suoja-alueella on kielletty.

Ympäristöhallinnon Avoin tieto –palvelu (www.syke.fi/avointieto) on ilmainen tietopalvelu, jonka paikkatietoaineistosta löydät pohjavesialueiden rajaukset ja voit tarkistaa, sijaitseeko kiinteistösi pohjavesialueella.

Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna-karttapalvelusta (www.paikkatietoikkuna.fi) löydät pohjavesialueiden rajaukset.

Kaivon huolto- ja kunnostusohjeet sekä hyödyllistä tietoa kaivovesien laadusta löydät ympäristöhallinnon kaivosivuilta osoitteesta www.ymparisto.fi/kaivot. Tietoa asianmukaisesta kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelystä saat kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta ja ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Kiinteistökohtaisista talousjätevesien käsittelyratkaisuista löydät lisätietoa ympäristöhallinnon sivuilta osoitteesta www.ymparisto.fi/hajajatevesi ja Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry:n sivuilta osoitteesta www.vesiensuojelu.fi/jatevesi.

Kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä löydät yksityiskohtaisia maaperään, pohjavesiin ja pohjavesialueiden huomioonottamiseen liittyviä määräyksiä. Kunnan jätehuoltomääräykset sisältävät ohjeet jätteiden lajittelusta, varastoinnista ja toimittamisesta luvanmukaiseen vastaanottopaikkaan. Kunnan rakennusjärjestyksessä määrätään, miten pohjavettä suojellaan kaivu- ja rakennustöiden yhteydessä.

Luettelo pohjavesialueilla kielletyistä kasvinsuojeluaineista löytyy Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sivuilta www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Ymparistorajoitukset-/Pohjavesirajoitus/.

Keskeisiä lakeja ja asetuksia

- Ympäristönsuojelulaki 527/2014
- Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015
- Laki kasvinsuojeluaineista 1563/2011
- Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla 209/2011

RAHOITTAJAT

Vesihuoltolaitosten kehittämisrahasto

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

YHTEISTYÖSSÄ

Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

MTK

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kuntaliitto
Kommunförbundet

TAPIO

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

PRO Agria

SYKE

PYHÄJÄRVI INSTITUUTTI

POHJAVESIESITTEET VOIT LADATA OSOITTEESTA

www.ymparisto.fi/pohjavedensuojelu/esitteet

01 2016